

REGIONALNI RAZVOJ – USLOV BRŽEG OPORAVKA PRIVREDE SRBIJE

Gordana Kokeza*

gkokeza@tmf.bg.ac.rs

Rezime

Neravnomeran regionalni razvoj privrede Srbije predstavlja jedan od najkompleksnijih problema njenog prosperiteta i funkcionisanja. Mada su problemi neravnomernog regionalnog razvoja nasleđeni iz prethodnih perioda, čini se da je rešavanje ovih problema aktuelnije nego ikad, posebno pošto srpska privreda prolazi kroz fazu ekonomske krize u svim svojim segmentima. Rešavanje problema regionalnog razvoja podrazumeva dugoročan, strategijski pristup, baziran na detaljnim analizama odgovarajućih pokazatelja. Za uspešno definisanje i realizovanje politike i strategije ravnomernog regionalnog razvoja neophodno je izvršiti adekvatnu analizu i ocenu pokazatelja regionalnog razvoja u prethodnom periodu. U radu je izvršena analiza nivoa razvijenosti pojedinih regiona u Srbiji prema različitim pokazateljima. Na osnovu date analize može se zaključiti da Srbija spada u red privreda sa najvećim razlikama u nivou regionalne razvijenosti u Evropi. Bogati regioni postaju sve bogatiji, a siromašni sve siromašniji. Budući da je donošenje i sprovođenje strategije regionalnog razvoja neophodno i u cilju uspešnog uključivanja Srbije u evropske integracije, to se kao rešenje predlažu određene mere koje se tiču adekvatnog sistemskog i institucionalnog pristupa datoj problematici. Date mere trebalo bi da polaze od izraženih regionalnih specifičnosti i regionalnih razvojnih potencijala, uz uvažavanje evropskih standarda u ovoj oblasti.

Ključne reči: regionalni razvoj, politika, strategija, ekonomska kriza;

---

* Tehnološko-metalurški fakultet, Univerzitet u Beogradu

UVOD

Proces globalizacije svetske privrede uticao je na promenu uloge države i lokalnih zajednica u privrednom životu svake zemlje. U ranijem periodu država je predstavljala subjekt koji je donosio odluke o svim najbitnijim pitanjima. Međutim, u savremenim uslovima državna zajednica je postala suviše široka da bi na adekvatan način rešavala pitanja regionalnog razvoja, jer savremene uslove privređivanja karakteriše neophodnost podsticanja inicijative i kreativnosti građana i različitih organizacija od strane lokalne vlasti. Usled toga, sa stanovišta privrednog razvoja, regionalizacija privrede veoma je bitna i opravdana ukoliko doprinosi bržem razvoju kako samih regiona, tako i privrede kao celine.

U privredi Srbije, međutim, zastupljena je veoma izražena neravnomernost brzine i strukture privrednog razvoja pojedinih njenih regiona, a regionalne razlike spadaju među najveće u Evropi, što ukazuje na ozbiljnost postojećeg problema, kao i na neophodnost njegovog rešavanja. Rešavanje ovih problema bilo je i ostalo nedovoljno i neadekvatno, usled čega su oni ostali nerešeni sve do danas. Razlike u nivou razvijenosti regiona u Srbiji ne da se nisu smanjile, već su se u nekim područjima i povećale. Jedan od razloga navedenog stanja jeste i činjenica da regionalnom razvoju nije imanentno da se spontano odvija, pa su, usled nedostatka dugoročnog strategijskog pristupa ovom problemu izostali odgovarajući rezultati, a razlike su stalno povećavane.

1. GLOBALIZACIJA I REGIONALIZACIJA

Proces globalizacije svetske privrede obuhvata promene koje zahvataju sve segmente društva. Državne zajednice, koje su ranije suvereno odlučivale o svim bitnim pitanjima društveno-ekonomskog razvoja, s jedne strane su postale preuzak okvir za rešavanje određenih pitanja, dok su, s druge strane, postale preširoke za rešavanje druge grupe pitanja, kao što je regionalni razvoj. Može se reći da je globalizacija dovela do određene erozije nacionalne države, ali ne u smislu njenog nestajanja, već u smislu promene nivoa na kojima se problemi efikasno rešavaju. U savremenim uslovima podsticanje inicijative i kreativnosti građana i različitih organizacija od strane lokalne vlasti postala je nužnost, a demokratska, efikasna lokalna vlast, opšti interes građana i javno dobro postale su najvažnije karakteristike efikasne lokalne uprave. Nasuprot procesu globalizacije, zastupljeni su procesi lokalizacije aktivnosti u odnosu na državu, tako da se određeni poslovi

sa centralnih državnih institucija prenose na niže teritorijalne jedinice, regionalne ili jedinice lokalne samouprave, pa i na nedržavne (nevladine) organizacije. Na taj način se globalizacija i fragmentacija pretvaraju u međusobno komplementrne procese.

Sa stanovišta teorije upravljanja, decentralizacija je proces prenošenja nadležnosti i odgovornosti sa viših na niže hijerarhijske nivoe upravljanja. U širem smislu, decentralizacija predstavlja prenošenje nadležnosti i odgovornosti sa nivoa centralne vlasti na niže nivoe vlasti. Regionalna podela predstavlja jedan od oblika decentralizacije državne zajednice.¹ Region se definiše kao deo teritorije jedne zemlje koji se odlikuje teritorijalnom zaokruženošću, ekonomskom homogenošću, međuregionalnom podelom rada i proizvodnom orijentacijom, pri čemu se region formira oko jednog ili više industrijskih centara.² Dati deo teritorije trebalo bi da je dovoljne veličine da na osnovu sopstvenih prirodnih i ljudskih resursa, u datim društveno-ekonomskim uslovima, omogući privredni razvoj na određenoj teritoriji. Regioni su podsistemi nacionalne privrede, ali njihovi interesi i ciljevi ne poklapaju se nužno sa ciljevima i interesima cele nacionalne ekonomije. Kao glavni elementi razvoja regiona mogu se navesti njegovo stanovništvo, prostor, prirodni resursi, infrastruktura, proizvodnja i slično.³

Sa stanovišta privrednog razvoja regionalizacija privrede veoma je bitna i opravdana ukoliko doprinosi bržem razvoju kako samih regiona, tako i privrede kao celine. Međutim, tokom realizacije procesa regionalizacije, u praksi veoma često dolazi do izraženih neravnomernosti brzine i strukture prevrednog razvoja pojedinih regiona unutar nacionalne privrede. Jedan od primera date pojave jeste i privreda Srbije, u kojoj regionalne razlike spadaju među najveće u Evropi. Međutim, problem neravnomernog regionalnog razvoja na ovim prostorima nije karakterističan samo za savremene uslove srpske privrede, već je bio izražen u čitavom prethodnom periodu postojanja jugoslovenske i srpske države. Usled toga, neophodnost ravnomernijeg regionalnog razvoja i brži razvoj nerazvijenih područja bili su problemi koji su zauzimali značajno mesto u ekonomskoj politici kako prethodnih, tako i aktuelne države. Posebno je bitno istaći činjenicu da usled kompleksnosti procesa regionalnog razvoja, kao i usled dugoročnosti njegovih posledica, nije moguće kreirati univerzalna rešenja u ovom domenu. U skladu sa značajem datog problema, on je predmet zakonske regulative u svim važnijim dokumentima jedne zemlje, pa i njenog ustava.

---

¹ Kokeza, G., Vojinović, B., (2008), str. 177.

² Grupa autora,(2001), *Ekonomski rečnik*, str. 589.

³ Grupa autora, (1984) *Ekonomska enciklopedija I*, str. 695.

U domaćoj privredi problematika regiona i regionalnog razvoja regulisana je i Ustavom Republike Srbije, koji je donet 2006. godine, u kome se navodi da se Republika Srbija stara o ravnomernom i održivom regionalnom razvoju u skladu sa zakonom.⁴ U skladu sa navedenim ustavnim odredbama 2009. godine donesen je Zakon o regionalnom razvoju, čiji je cilj bio da se izvrši nova regionalizacija, kao i da se preciznije definišu ciljevi regionalnog razvoja.⁵ Vlada Republike Srbije donela je i Strategiju regionalnog razvoja za period od 2007. do 2012. godine, dok je izrada nacрта strategije za naredni period još uvek u toku.

2. PROBLEMI REGIONALNOG RAZVOJA SRBIJE

Jedan od najnaglašenijih razvojnih problema domaće privrede jeste upravo njegova neravnomernost. U periodu posle Drugog svetskog rata privreda se razvijala kroz ekstenzivni rast i razvoj, pri čemu je alokacija resursa vršena netržišnim mehanizmima. Usled toga, često je dolazilo do neracionalnog prostornog razmeštaja resursa, što je dodatno uticalo na povećavanje neravnomernosti u razvoju pojedinih regiona.

Neravnomernost regionalnog razvoja predstavlja veoma kompleksan problem koji nije lako egzaktno definisati i izmeriti. Da bi se realno utvrdio stepen ekonomske razvijenosti regiona ili subregiona neophodno je izvršiti analizu kretanja više relevantnih pokazatelja razvoja. Ocena nivoa razvijenosti regiona može se vršiti na osnovu: komparativne analize nivoa razvijenosti posmatranog u odnosu na druge regione na osnovu analize kretanja pokazatelja razvijenosti određenog regiona u više vremenskih perioda. Prilikom proučavanja problema regionalne razvijenosti, većina analitičara koristi oba načina.

Srbija spada u red evropskih zemalja koje imaju veoma izražene razlike u nivou regionalne razvijenosti. Date razlike između najrazvijenijeg i najnerazvijenijeg regiona u Srbiji su šestostruke, a još su izraženije ukoliko se posmatraju po opštinama. Veoma je nepovoljna činjenica što date razlike vremenom postaju sve veće. To znači da bogate opštine postaju sve bogatije, a siromašne sve siromašnije.

Zakon o regionalnom razvoju republike Srbije (Sl. Glasnik RS br. 51/09) definiše sedam regiona. To su: region Vojvodine, Beogradski region, Zapadni

---

⁴ *Ustav RS*, (2006), Službeni glasnik RS br. 98.

⁵ Zakon o regionalnom razvoju, (2009), Službeni glasnik RS br. 51/09.

region, Istočni region, Centralni region, Južni region i Region Kosova i Metohije. Navedeni zakon definisao je osnovne ciljeve regionalnog razvoja, od kojih su najvažniji sledeći: sveukupni društveno-ekonomski održivi razvoj; smanjenje regionalnih i unutarregionalnih dispariteta stepena društveno ekonomskog razvoja i uslova života; razvoj ekonomije bazirane na znanju, inovativnosti, savremenim naučno tehnološkim dostignućima i organizaciji upravljanja; uspostavljanje pravnih i institucionalnih okvira za planiranje, organizovanje, koordiniranje i realizaciju razvojnih aktivnosti; podsticanje međuopštinske, međuregionalne, prekogranične i međunarodne saradnje u pitanjima od zajedničkog interesa; efikasnije korišćenje domaćih prirodnih resursa i dobara, kao i stranih resursa na republičkom, pokrajinskom, regionalnom i lokalnom nivou.⁶

Kako bi se sagledale razlike u nivou regionalne razvijenosti u tabeli 1 dat je prikaz površine, broja stanovnika i broja zaposlenih u Republici Srbiji kao i u pojedinim njenim regionima prema podacima Republičkog zavoda za statistiku. Teritorijalna podela prikazana u tabelama 1 i 2 izvršena je prema Uredbi o nomenklaturi statističkih teritorijalnih jedinica (Službeni glasnik RS, br. 109/09 i 46/10).⁷ Na osnovu podataka prikazanih u tabeli 1 može se sagledati da je po površini koju zauzima, kao i po broju stanovnika, najveći region Šumadije i Zapadne Srbije. Međutim, ovaj region je na pretposlednjem mestu po ukupnom broju zaposlenih, ali na prvom mestu po ukupnom broju nezaposlenih lica a na drugom mestu po broju nezaposlenih na hiljadu stanovnika. S druge strane, Beogradski region, iako ima najmanju površinu i najmanji broj stanovnika, ima najveći broj ukupno zaposlenih i najmanju nezaposlenost, kako prema ukupnom broju nezaposlenih, tako i prema broju nezaposlenih na hiljadu stanovnika. Dati podaci jasno ukazuju na nesimetričnost koja postoji u nivou razvijenosti pojedinih regiona Republike Srbije.

---

⁶ Sl. Glasnik RS, (2009), br. 51/09, str.1.

⁷ Statistički godišnjak RS, (2012), Republički zavod za statistiku, Beograd, str. 389.

Tabela 1. Površina, stanovništvo i zaposleni u RS i po regionima Republike Srbije

Red.broj	Naziv	Ukupna P u km2	Stanovništvo 2011.	Zaposleni u hilj. 2011.	Nezaposl. lica ukupno/ na hiljadu stanovnika
1.	Republika Srbija	88 509	7 258753	1 746	738 756/102
2.	Beogradski region	3 226	1 647 490	577	97 044/59
3.	Region Vo- jvodine	21 603	1 945 780	461	203 114/104
4.	Region Šumadije i Zapadne Srbije	26 459	2 024 316	403	240 908 /119
5.	Region Južne i Istočne Srbije	26 246	1 641 167	306	197 690 /120
6.	Region Kosova i Metohije	10 939	x	x	x

Tabela formirana na osnovu podataka iz Statističkog godšnjaka RS (2012), Deo: Opštine i regioni u Republici Srbiji, str. 389-394.

U tabeli 2 dat je pregled prosečnih zarada (bez poreza i doprinosa) i ostvarenih investicija u Republici Srbiji i po pojedinim regionima RS, pri čemu prikazani podaci takođe ukazuju na postojanje izraženog jaza u nivou razvijenosti pojedinih regiona.

Tabela 2. Prosečne zarade bez poreza i doprinosa i ostvarene investicije u RS i po regionima RS u 2011. godini

Red.broj	Naziv	Prosečne zarade jan-dec.	Ostvarene investicije ukupno 2011. u hiljadama RSD
1.	Republika Srbija	37 976	493 100 031
2.	Beogradski region	46 986	236 662 136
3.	Region Vojvodine	36 950	124 208 129
4.	Region Šumadije i Zapadne Srbije	32 175	70 519 047
5.	Region Južne i Istočne Srbije	32 941	52 759 235
6.	Region Kosova i Metohije	x	457 330

Tabela formirana na osnovu podataka iz *Statističkog godšnjaka RS* (2012), Deo: Opštine i regioni u Republici Srbiji, str. 88-129

Analiza podataka prikazanih u tabeli 2 takođe ukazuje na neusklađenost koja postoji između raspodele prosečnih zarada i ostvarenih investicija po pojedinim regionima. Naime, Beogradski region koji je ostvario najveću prosečnu zaradu od 46 986 dinara, predstavlja region u kome su ostvarene i najveće investicije, oko 237 miliona dinara. S druge strane, regioni sa najmanjom prosečnom zaradom, Šumadija i Zapadna Srbija i Region Južne i Istočne Srbije, imali su najnižu vrednost ostvarenih investicija (nekoliko puta nižu od vrednosti investicija ostvarenih u Beogradskom regionu). To znači da oni regioni koji su najnerazvijeniji i kojima su ulaganja najpotrebnija kako bi se inicirao njihov razvoj, dobijaju najmanje sredstava za nove investicije. Na taj način, već postojeći jaz u nivou razvijenosti pojedinih regiona i dalje se povećava.

Kao što prethodna analiza pokazuje, u Srbiji postoje velike razlike u nivou razvijenosti pojedinih regionalnih jedinica. Međutim, date razlike još su izraženije ako se analizira nivo privredne razvijenosti užih teritorijalnih celina. Prema istraživanju Ministarstva finansija Vlade RS rangirani su pojedini okruzi RS prema nivou razvijenosti. Okruzi su rangirani od najrazvijenijih do najnerazvijenijih, i to kao najrazvijeniji, jače razvijeni, srednje razvijeni, slabo razvijeni, nerazvijeni i najnerazvijeniji okruzi.⁸ Dato istraživanje pokazalo je

⁸ *Srbija-Nacionalni investicioni plan 2006-2007*, (2006), str. 43;

da 72% okruga u Republici Srbiji spada u slabo razvijene ili nerazvijene. Rang najrazvijenijeg ima samo Beogradski okrug, dok rang jače razvijenog ima samo Južnobački okrug. Ovi podaci takođe ukazuju na veliku polarizovanost razvoja između okruga, gde se bitno izdvaja Beogradski okrug, kao najrazvijeniji, na jednoj strani, i većina drugih okruga, kao nerazvijeni, na drugoj strani. Takva polarizovanost razvijenosti pojedinih teritorijalnih celina karakteristična je za nedovoljno razvijene zemlje, kakva je i Srbija. Jedna od naglašenih opasnosti ovakvog neravnomernog razvoja ogleda se u činjenici da nerazvijeni delovi teritorije predstavljaju kočnicu privrednom razvoju cele zemlje. Usled toga, veoma je bitno koliko se i kakvih napora preduzima da bi se problemi neravnomernog regionalnog razvoja rešili na adekvatan način i u dogledno vreme.

3. STRATEGIJSKI PRISTUP REGIONALNOM RAZVOJU

Kompleksnost, dugoročnost i izraženost problema neravnomernog regionalnog razvoja upućuju na činjenicu da samo država, sa svojim resursima, institucijama i zakonskom regulativom, može na adekvatan način da inicira, usmeri i realizuje rešavanje datih problema. Jedan od bitnih argumenata ovakvog pristupa jesu ogromni unutarregionalni i međuregionalni neskladi koji su postali kočnica privrednog razvoja cele države a koji, s druge strane, utiču na pojavu negativnih migracionih kretanja. Usled toga, prostori koji su od strategijskog značaja ostaju populaciono nepokriveni, a resursi na datim prostorima ostaju neiskorišćeni. S druge strane, razvijena područja postaju prekomerno opterećena koncentracijom stanovništva i privrede, što takođe ima negativne ekološke, ekonomske i socijalne posledice.

Cilj državne uloge u ovoj sferi jeste da ukloni ili bar da ublaži posledice zaostajanja nerazvijenih područja, kao i da ih učini sposobnim da se dalje razvijaju. Nova investiciona ulaganja, stimulisanje priliva kapitala i druge vrste pomoći, predstavljaju instrumente pomoću kojih bi se navedeni ciljevi mogli realizovati. Međutim, aktivnosti države u ovoj sferi, da bi rezultirale u očekivanim efektima, moraju biti kontinuirane u dužem vremenskom periodu. Mnogi autori smatraju da dosadašnji neravnomeran i neadekvatan regionalni razvoj nije posledica zapostavljanja, već je, pre svega, posledica nedostatka dugoročnog, sistemskog i odgovarajućeg institucionalnog pristupa ovom problemu u našoj zemlji.

Na osnovu svega navedenog može se zaključiti da je domaćoj privredi u znatnoj meri nedostajala adekvatna strategija regionalnog razvoja. Adekvatnost

strategije regionalnog razvoja trebalo bi da se ogleda u uvažavanju regionalnih specifičnosti, regionalnih razvojnih potencijala, uz istovremeno uvažavanje evropskih standarda u ovoj oblasti.⁹

Strategija regionalnog razvoja Republike Srbije za period 2007-2012. temeljila se na tri stuba. To su: određivanje stepena razvijenosti – kategorizacija i tipologija područja; definisanje razvojnih politika i funkcije podsticanja regionalnog razvoja Republike Srbije i strategija razvoja institucija.¹⁰

Realizacija ciljeva regionalnog razvoja predstavlja veoma kompleksan zadatak, kako sa stanovišta uvažavanja regionalnih specifičnosti, tako i sa stanovišta pribavljanja, adekvatnog lociranja i kontrole upotrebe neophodnih finansijskih, materijalnih i kadrovskih resursa. Da bi se ciljevi regionalnog razvoja efikasno realizovali neophodno je da se unapredi regionalna konkurentnost, da se smanje regionalne neravnomernosti i siromaštvo, kao i da se izgradi institucionalna regionalna infrastruktura. Međutim, do sada je proširenje nadležnosti lokalnih samouprava uticalo na favorizovanje uloge gradova, a manje opštine ostavljalo po strani i doprinosilo njihovoj nemogućnosti da efikasno realizuju dodeljene nadležnosti. Mnogi autori smatraju da će dati problem biti izražen i u budućnosti, upravo usled već pomenutih negativnih demografskih kretanja, koja dovode do toga da se stanovništvo iseljava iz ovih područja. Na primer, Crna Trava je izgubila preko 35% svog stanovništva u periodu između dva popisa.¹¹

Neophodnost intenziviranja regionalnog razvoja posebno je bitna u sa stanovišta uspešne realizacije procesa pridruživanja Srbije Evropskoj uniji. Zakon o regionalnom razvoju Srbije koji je donet 2009. godine, već 2010. godine pretrpeo je značajne izmene i dopune. U članu 2. ovog zakona, kao ciljevi podsticanja regionalnog razvoja navode se sveukupni društveno-ekonomski održivi razvoj i smanjenje regionalnih i unutarregionalnih dispariteta. Strategija regionalnog razvoja doneta za period od 2007. do 2012. predstavljala je ne samo značajnu inicijativu za regionalni razvoj, već i svojevrsnu osnovu za dalje unapređenje zakonodavnog i institucionalnog okvira u ovoj oblasti. Donošenjem Zakona o izmenama i dopunama Zakona o regionalnom razvoju, 2010. godine, usledila je novina jer je formirano pet regiona, a stvorene su mnoge institucije koje je trebalo da se bave i da realizuju regionalni razvoj na različitim nivoima. Tekuća izrada planskih dokumenta trebalo je da omogući efikasniju regionalnu politiku u budućem razvojnom periodu. Procese prenosa nadležnosti trebalo bi uskladiti

---

⁹ Kokeza, G., Ratković, Abramović, M., (2007), str. 111.

¹⁰ Strategija regionalnog razvoja Republike Srbije od 2007. do 2012, (2006), str. 2.

¹¹ Mijačić, D., (2012), str. 57.

sa procesima prenosa resursa, (finansijskih, materijalnih i ljudskih), jer bez date usklađenosti nema uspešne realizacije planova. Uspešna realizacija regionalnog razvoja Srbije takođe podrazumeva intenzivniju međuopštinsku saradnju u oblasti planiranja razvoja i rešavanja zajedničkih problema.

Sa stanovišta dostignutih pokazatelja privredne razvijenosti Srbija zaostaje za drugim zemljama u Evropskoj uniji. Dati pokazatelji odnose se, pre svega, na nivo ostvarenog BDP po glavi stanovnika, pa je na primer paritet kupovne moći u Srbiji predstavljao samo 37% proseka pariteta u EU. Osim toga, visoka stopa nezaposlenosti (23,7%) i stopa neaktivnosti stanovništva (40%) predstavljaju značajne probleme njenog budućeg privrednog razvoja.¹² Kada se tome doda i izražena neujednačenost nivoa razvijenosti njenih teritorijalnih jedinica, jasno je da će regionalni razvoj u budućnosti predstavljati kočnicu ukupnog privrednog razvoja, ukoliko se u bliskoj budućnosti nešto bitno ne preduzme. Usled toga, u izradi nacarta Nacionalnog plana regionalnog razvoja za period od 2013. do 2022. godine primenjen je novi pristup.¹³ Prema datom novom pristupu politika regionalnog razvoja trebalo bi da bude usmerena na podsticanje onih regiona koji su razvijeni, pre svega kroz vrednovanje njihovih razvojnih resursa i potencijala, a da se, s druge strane, istovremeno manje razvijenim delovima zemlje pomogne preko pružanja podrške u skladu sa njihovim razvojnim potrebama. Međutim, realizacija planiranih ciljeva veoma je težak zadatak, čije uspešno ostvarenje podrazumeva uspostavljanje odnosa partnerstva. Dato partnerstvo trebalo bi da omogući da se viškovi iz razvijenih delova prelivaju u one oblasti koje imaju potrebe za njima a nemaju dovoljno sopstvenih resursa.

ZAKLJUČAK

Razlike između nivoa privredne razvijenosti pojedinih regiona u Srbiji veoma su izražene. Usled toga, veoma je nerealno očekivati da će one nestati u dogledno vreme. U početnoj fazi primene odgovarajuće strategije regionalnog razvoja smanjenje datih razlika, ili čak smanjenje njihovog povećanja, bili bi značajan pomak u ovom domenu. Buduća politika regionalnog razvoja trebalo bi da bude usmerena na podsticanje onih regiona koji su razvijeni, pre svega kroz vrednovanje njihovih razvojnih resursa i potencijala, a da se, s druge strane, istovremeno manje razvijenim delovima zemlje pomogne preko pružanja

---

¹² Sjaak Boechout, (2013), *Politika regionalnog razvoja u Srbiji: focus na efikasnosti ili na ravnomernom razvoju?*, Projekat Podrška razvoju regionalne politike na nacionalnom nivou – Srbija, RegPol projekat, Beograd

¹³ Bilten NPRR, (2012), broj 1, maj 2012, str.2.

podrške u skladu sa njihovim razvojnim potrebama. Realizacija planiranih ciljeva predstavljaće veoma težak zadatak, čije uspješno ostvarenje podrazumeva uspostavljanje odnosa partnerstva između odgovarajućih subjekata. Dato partnerstvo trebalo bi da omogući da se viškovi iz razvijenih regionalnih celina prelivaju u one oblasti koje imaju potrebe za njima, a nemaju dovoljno sopstvenih resursa.

LITERATURA

- Bilten NPRR, (2012), broj 1, maj 2012, Beograd
- Grupa autora, (2001), *Ekonomski rečnik*, Ekonomski fakultet, Beograd
- Grupa autora, (1984), *Ekonomska enciklopedija I*, Savremena administracija, Beograd
- Kokeza, G., Ratković, Abramović, M., (2007), *Uticaj tranzicije na regionalni razvoj*, Monografija radova sa savetovanja Regionalni razvoj i zapošljavanje, Vrnjačka Banja, 2007, Ekonomski vidici, broj. 1/ 2007, Društvo ekonomista Beograda, Beograd, 2007, str. 103-113.
- Kokeza, G., Vojinović, B., (2008), *Strategijski pristup pospešivanju regionalnog razvoja decentralizacijom privrede*, Zbornik radova sa savetovanja *Decentralizacija i održivi razvoj privrede Srbije*, Zlatibor, 14-15. novembar 2008, Ekonomski vidici, Društvo ekonomista Beograda, Beograd, broj 2 i 3, Beograd, 2008, str. 177-191.
- Mijačić, D., (2012), *Decentralizacija, regionalizam i regionalni razvoj u Republici Srbiji*, Inter, Institute for Teritorial Economic Development, broj 1/12, Beograd, str. 52-75.
- Sjaak Boechout, (2013), *Politika regionalnog razvoja u Srbiji: focus na efikasnosti ili na ravnomernom razvoju?*, Projekat "Podrška razvoju regionalne politike na nacionalnom nivou – Sbija ,RegPol projekat, Beograd
- Srbija-Nacionalni investicioni plan 2006-2007*, (2006), Ministarstvo finansija Vlade RS, Beograd
- Statistički godišnjak Republike Srbije* (2012), Republički zavod za statistiku, Beograd
- Strategija regionalnog razvoja Republike Srbije od 2007. do 2012.*
- Ustav RS*, (2006), Službeni glasnik RS, br. 98/2006.
- Zakon o regionalnom razvoju*, (2009), Službeni glasnik RS br. 15/2009.

REGIONAL DEVELOPMENT – THE CONDITION OF THE FASTER SERBIAN ECONOMIC RECOVERY

Abstract

Uneven regional development in Serbian economy is the one of the most complex problems of its economic development. Even the regional development problems were in the past too, but it is now very important and very actual problem. To solve the regional development problems means long-term, strategic approach, based on detail analysis of the adequate indicators. In this paper adequate analysis of the regional development under some important indicators is done. In the paper it is concluded that Serbian economy has one of the biggest differences of the level of the regional development in a Europe. Reach regions becomes reacher, the pure regions becomes purer. In this paper adequate measurements are suggested, especially important in the process of Europe integrations. Those actions must be begins from the regional specific characteristics and regional development potentials, too, with Europe standard in this field.

Key words: regional development, politic, strategy, economic crisis;